

Közösségi tudomány a közkönyvtárban Ráday Mihály Emlékprojekt

Citizen Science in Public Libraries The Ráday Mihály Memorial Project as a Case Study

Kovácsné Koreny Ágnes¹ , Kuczko Andrea²

¹ Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
koreny.agnes@fszek.hu

² Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
kuczko.andrea@fszek.hu

Beérkezett: 2025. 12. 30. / Elfogadva: 2026. 03. 03. / Publikálva: 2026. 03. 18.

A közösségi tudomány (citizen science) az utóbbi években egyre hangsúlyosabban jelenik meg a tudományos és kulturális örökségi diskurzusban, könyvtári alkalmazása azonban továbbra is kevésbé feldolgozott terület. A tanulmány egy közkönyvtári esettanulmányon keresztül vizsgálja, miként integrálható a közösségi tudomány a könyvtári működés hosszú távú, fenntartható gyakorlatába. A bemutatott Ráday Mihály Emlékprojektet a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár indította el, a budapesti Király utca várostörténeti kutatására fókuszálva. A projekt a civil részvételt, a helyi tudást és a szakmailag megalapozott kutatást ötvözi egy világos intézményi, módszertani és etikai keretrendszerben. A tanulmány kiemelt figyelmet fordít a könyvtár közvetítő szerepére, a kommunikáció és a tudásmegőrzés jelentőségére, valamint a crowdsourcing és a citizen science elhatárolására. Az esettanulmány tapasztalatai arra utalnak, hogy a közösségi tudomány nem kiegészítő tevékenység, hanem a közkönyvtári küldetés kortárs újraértelmezésének egyik releváns lehetősége.

közösségi tudomány, közkönyvtár, várostörténet, kulturális örökség, állampolgári részvétel, könyvtári innováció

In recent years, citizen science has gained increasing visibility in academic and cultural heritage contexts, yet its application within public libraries remains underexplored. This paper presents a public library-based case study demonstrating how citizen science can be integrated into the long-term practice of a metropolitan library network. Focusing on the Ráday Mihály Memorial Project implemented by the Metropolitan Ervin Szabó Library (Budapest), the study examines how civic participation, local knowledge, and scholarly research can be combined within a structured institutional framework. The project builds on the legacy of an earlier civil urban heritage initiative while introducing contemporary methodological standards, ethical safeguards, and library-based digital infrastructure. Particular attention is given to the library's mediating role between professional researchers, volunteers, and local communities, as well as to communication practices that support transparency, participation, and institutional legitimacy. The findings suggest that citizen science in public libraries functions most effectively when embedded in existing collections, services, and infrastructures, and when the library assumes an active but non-dominant coordinating role.

citizen science, public libraries, urban history, cultural heritage, community participation, library innovation

1. Bevezetés – Miért releváns a közösségi tudomány egy közkönyvtár számára?

A közösségi tudomány (citizen science) az elmúlt években egyre gyakrabban jelenik meg a tudományos és közgyűjteményi diskurzusban, ugyanakkor könyvtári kontextusban ma is elsősorban gyakorlati kérdésként értelmezhető: milyen módon, milyen keretek között és milyen hozzáadott értékkel képes egy könyvtár bevonni a nyilvánosságot tudományos igényű kuta-

tásokba? A közkönyvtárak esetében ez a kérdés különösen releváns, hiszen ezek az intézmények hagyományosan egyszerre működnek tudásközvetítőként, közösségi térként és helyi beágyazottságú közintézményként.

A közösségi tudomány könyvtári alkalmazása nem új keletű jelenség, még akkor sem, ha a *citizen science* fogalma elsősorban az elmúlt másfél évtizedben, a 2010-es évektől kezdve terjedt el széles körben a tudományos és közgyűjteményi diskurzusban (Gaálné Kalydy, 2021). Számos olyan, korábbi civil alapú kezdeményezés ismert – különösen a helytörténet, a kulturális örökség és a városi kutatások területén –, amelyek mai terminológiával élve a közösségi tudomány előzményeinek tekinthetők, még akkor is, ha működésük inkább a *crowdsourcing* logikájához állt közelebb.

Ilyen például a magyar Fortepan,¹ ahol önkéntesek közösségi részvétellel járulnak hozzá történeti fényképek azonosításához, leírásához és kontextualizálásához, létrehozva egy széles körben használt vizuális forrásbázist a város- és társadalomtörténeti kutatások számára. Nemzetközi szinten hasonló logikát követ a Queens Memory Project,² amelyben a helyi lakosok a közkönyvtár és egyetemi partnerek szakmai irányítása mellett interjúkat, fényképeket és helytörténeti dokumentumokat gyűjtenek, közösségi archívumot építve. Ugyancsak ide sorolhatók a történeti források önkéntes feldolgozására épülő programok – például anyakönyvi, népszámlálási³ vagy hajónaplóadatok transzkripciója⁴ –, amelyekben civilek nagy tömegben járulnak hozzá levéltári és könyvtári gyűjtemények kutathatóvá tételéhez.

Ezeket a kezdeményezéseket a közösségi részvétel, a helyi tudás mozgósítása és a közgyűjteményi háttér jelenléte kapcsolja össze, ugyanakkor fontos világos különbséget tenni a *crowdsourcing* és a *citizen science* között. Míg a crowdsourcing-alapú projektek jellemzően jól körülhatárolt részfeladatok – például leírás, transzkripció vagy adatbevitel – elvégzésére kérik fel az önkénteseket, addig a közösségi tudomány szűkebb értelemben az állampolgárok aktívabb bevonását jelenti a kutatási folyamat egészébe: a kutatási kérdések értelmezésébe, az adatok kontextualizálásába, sőt esetenként az eredmények közös értelmezésébe is. A közösségi tudomány kortárs könyvtári értelmezése ebben az értelemben nem elszakadás a korábbi gyakorlattól, hanem annak továbbfejlesztése: annak felismerése, hogy a könyvtár mint intézmény alkalmas keretet biztosít a nem hivatásos kutatók bevonására, a forráskritikus gondolkodás fejlesztésére, valamint a keletkező tudás hosszú távú megőrzésére és szolgáltatására. A közkönyvtár így nem csupán helyszín vagy infrastruktúra, hanem aktív közvetítő a tudományos szféra, a civil résztvevők és a szélesebb nyilvánosság között.

Jelen tanulmány egy konkrét könyvtári esettanulmányon keresztül mutatja be, miként valósulhat meg a közösségi tudomány gyakorlata egy nagyvárosi közkönyvtári hálózatban. A bemutatott projekt nem kísérleti jellegű pilot, hanem tudatos intézményi előkészítés eredménye, amely egyszerre épít történeti előzményekre és kortárs könyvtári szolgáltatásokra. A cél nem csupán egy adott kutatás megvalósítása, hanem annak bemutatása, hogy a közösségi tudomány miként válhat a könyvtári működés szerves részévé.

2. Intézményi kontextus: a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár mint közösségi tudományos környezet

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK)⁵ Budapest közkönyvtári hálózatoként 47 tagkönyvtárral működik, miközben országos jelentőségű szakkönyvtári feladatokat is ellát. Ez a kettős szerep – a széles lakossági elérés és a tudományos igényű gyűjtemények együttes jelenléte – sajátos intézményi háttérrel teremt a közösségi tudományos kezdeményezések számára. A könyvtár egyszerre rendelkezik azokkal az infrastruktúrákkal, szakmai kompetenciákkal és közösségi kapcsolatokkal, amelyek a *citizen science* projektek sikeres megvalósításához szükségesek.

A FSZEK 2021–2027 közötti stratégiai céljai között hangsúlyosan jelenik meg az innovatív és fenntartható szolgáltatásfejlesztés, valamint új módszerek megismerése és alkalmazása (FSZEK, 2021). Ebbe a keretbe illeszkedik a közösségi tudomány mint módszertani megközelítés: nem önálló programként, hanem a meglévő könyvtári funkciók – gyűjteményfejlesztés, információszolgáltatás, oktatás és közösségépítés – kiterjesztéseként. A *citizen science* ebben az értelemben nem „extra” tevékenység, hanem olyan eszköztár, amely a könyvtár közvetítő szerepét erősítve új szereplőket von be a tudományos igényű tudás létrehozásába és értelmezésébe.

A könyvtár intézményi szerepe a közösségi tudományos projektekben több szinten értelmezhető (FSZEK, é. n.).

- Egyrészt információs háttérként működik: hozzáférést biztosít nyomtatott és digitális forrásokhoz, adatbázisokhoz, valamint azok használatához szükséges módszertani ismeretekhez.
- Másrészt oktatási és facilitátori szerepet vállal, amikor az önkéntes résztvevőket felkészíti az adatgyűjtésre, a forráskritikus kutatásra és az eredmények rögzítésére.

- Harmadrészt pedig technikai és jogi keretet és segítséget nyújt a keletkező adatok kezeléséhez, megőrzéséhez és nyilvános szolgáltatásához.

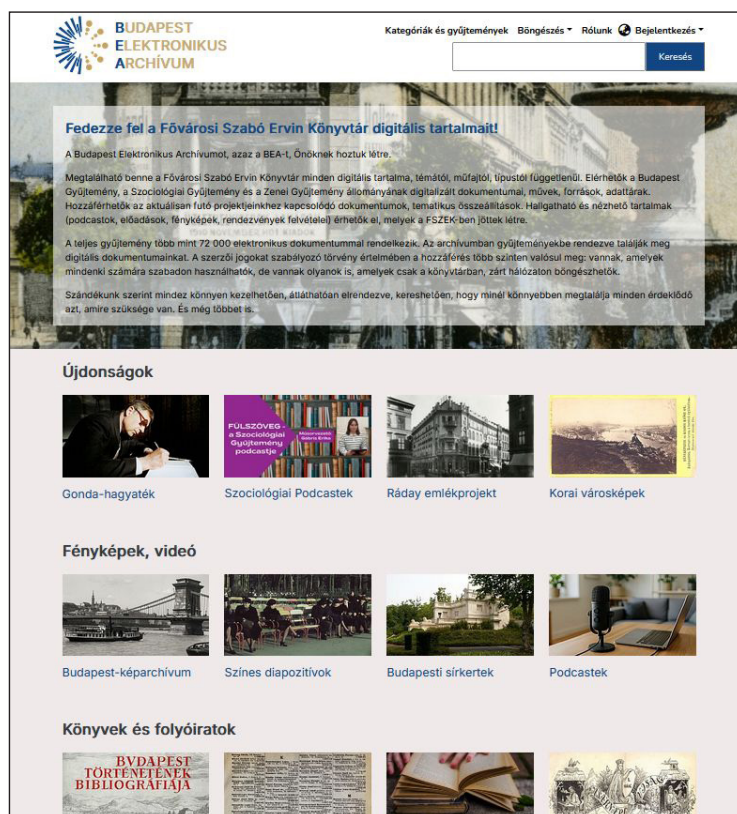
A FSZEK esetében különösen fontos az a közvetítői szerep, amely a tudományos kutatók, a civil önkéntesek és a helyi közösségek között jön létre. A könyvtár semleges, biztonságos és legitim térként működik, ahol a különböző tudásszintek és motivációk találkozhatnak. Ez a pozíció lehetővé teszi, hogy a közösségi tudomány ne csupán adatgyűjtésre korlátozódjon, hanem tanulási folyamattá és közösségi élménnyé váljon.

Ebben az intézményi környezetben indult el a Ráday Mihály Emlékprojekt, amely tudatosan épít a FSZEK helytörténeti gyűjteményeire, digitális infrastruktúrájára és közösségi kapcsolatrendszerére. A projekt nemcsak egy konkrét kutatási kérdés megválaszolását célozza, hanem azt is demonstrálja, hogy egy közkönyvtár miként képes a közösségi tudomány módszerét hosszú távon, fenntartható módon beépíteni a működésébe.

3. A Budapest Elektronikus Archívum

A projekt digitális hátterének egyik kulcseleme a FSZEK által 2025. október 15-én publikált és a könyvtár által működtetett Budapest Elektronikus Archívum⁶ (BEA), amely a könyvtár várostörténeti és helyismereti tartalmainak hosszú távú megőrzését és nyilvános hozzáférését biztosító digitális platform. A BEA nem egyszerűen technikai tárhely, hanem kurált, intézményi felelősséggel gondozott archívum, amely a könyvtár hagyományos gyűjteményeinek digitális kiterjesztéseként működik. Funkciója túlmutat az online megjelenítésen: a strukturált metaadatolás, a kereshetőség és az állandó hivatkozhatóság révén kutatási infrastruktúrát biztosít a várostörténeti és társadalomtörténeti vizsgálatok számára.

A Ráday Mihály Emlékprojekt esetében a BEA biztosította azt az intézményi keretet, amely lehetővé tette a közösségi tudományos munka eredményeinek ellenőrizhető, hosszú távon megőrzött és nyilvánosan hozzáférhető közzétételét (1. ábra).

1. ábra: A Budapest Elektronikus Archívum nyitóoldala

A projekt számára a BEA felületén külön tematikus egység jött létre, amely egyértelműen elkülöníti a jelenlegi állapotokat rögzítő leírásokat és fotókat a múltat feltáró történeti adatoktól. A kutatás során készült felvételek, interjúk és dokumentumok ezen a felületen váltak hozzáférhetővé. Amennyiben a résztvevők archív fényképeket, újságcikkeket vagy reklámanyagokat találtak, azokat a „Király utca archív” adatbázisba töltötték fel.

A résztvevők eltérő vállalásai következtében a kutatás eredménye nem homogén szerkezetű: már a jelentkezési lapon rögzítésre került, hogy az önkéntes milyen típusú feladatot vállal. Voltak, akik kizárólag a jelenlegi állapot fotódokumentációját készítették el, mások a történeti feltárást is prioritásként kezelték, és az épületek múltjára, lakóira vonatkozó adatokat is közlést tettek. Többen interjúk készítését vállalták, amelyek szintén az adatbázis részévé váltak.

A projekt során készült előadások felvételei, módszertani anyagok és kapcsolódó dokumentumok is a BEA felületén váltak elérhetővé, így a tudás nem kizárólag a résztvevők számára maradt hozzáférhető. Ez a megoldás egyértelműen elkülönítette a projekt oktatási és dokumentációs elemeit a kutatás során keletkező elsődleges adatoktól, és megerősítette a könyvtár szerepét mint a közösségi tudományos tudás intézményi gondozóját.

4. A Ráday Mihály Emlékprojekt – esettanulmány⁷

A Ráday Mihály Emlékprojekt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kezdeményezésében megvalósuló közösségi tudományos projekt, amely a budapesti belváros várostörténeti feltárást helyezi új módszertani keretbe. A projekt különlegessége abban rejlik, hogy tudatosan kapcsolja össze egy korábbi, civil alapú városvédő kutatás örökségét a közkönyvtár által biztosított kortárs infrastrukturális, oktatási és adatmenedzsment-kapacitásokkal.

A projekt kezdeményezése a FSZEK egyik tagkönyvtárához, a Körúti Könyvtárhoz⁸ kötődik, amely Budapest egyik legforgalmasabb városi tengelyén, a Nagykörúton működik, közvetlen közel a Király utcához. A könyvtár elhelyezkedése nem pusztán földrajzi adottság, hanem a projekt szempontjából meghatározó kontextus: olyan városi környezetben található, ahol a történeti rétegek, a mindennapi használat és az intenzív turisztikai jelenlét egyszerre vannak jelen.

A Körúti Könyvtár nemcsak a projekt ötletgazdája, hanem a kutatás operatív koordinátora is volt. A könyvtárban rendszeres és népszerűek a helytörténeti előadások, könyvbemutatók és városi séták, ezért a projekt tematikájának kijelölésekor tudatos döntés született a helytörténet mint fókuszterület mellett. A kezdeményezés így nem külső inspirációként, hanem a könyvtár korábbi programstruktúrájára és közönségére épülve indult el.

A Király utca Budapest két markánsan eltérő karakterű belső városrészét köti össze. *Belső-Erzsébetváros* a történelmi zsidónegyed részeként ma a város egyik legintenzívebben használt turisztikai és szórakozóövezete, vendéglátóhelyekkel, romkocsmákkal és kulturális emlékekkel. Ezzel szemben *Belső-Terézváros* elegánsabb, nagypolgári beépítésű városrész, amely az Andrássy út világörökségi környezetéhez kapcsolódik, és hagyományosan a színházi és művészeti élet egyik központja. A *Király utca* e két eltérő városi világ határán húzódik végig: belső szakaszán a „bulinegyed” szűk, túlterhelt utcáihoz kapcsolódik, külsőbb részein pedig forgalmasabb, üzletekkel és tömegközlekedéssel bíró városi tengelyként működik.

Ebben a sajátos, mára kifejezetten multikulturális, sokszor feszültségekkel terhelt, ugyanakkor rendkívül gazdag városi környezetben különös jelentősége van annak, hogy a közösségi tudományos projekt kezdeményezése egy helyi közkönyvtárból indult el. A Körúti Könyvtár mint a környék egyik stabil, közbizalmat élvező kulturális intézménye természetes kapcsolódási pontot kínál a helyi lakosok, az érdeklődő önkéntesek és a várostörténeti kutatás számára. A projekt így nem kívülről „érkezik” a vizsgált területre, hanem annak szerves részeként, a mindennapi városi használat kontextusában jön létre.

4.1 Történeti előzmények és kiindulópont

A projekt közvetlen történeti előzménye az 1980-as évek elején indult felmérés volt, amely Ráday Mihály Kossuth-díjas operatőr, rendező és a Városvédő Egyesület elnöke felhívására civilek százait mozgósította Budapest belső kerületeinek épületállományát dokumentáló munkára. Az akkori kezdeményezés célja az volt, hogy fényképek, interjúk és leírások segítségével rögzítse az érintett városrészek és épületeik állapotát, és ezekből átfogó helytörténeti publikációk szülessenek. Az *Adalékok...* című kötetek máig meghatározó forrásai a budapesti várostörténeti kutatásoknak (Szabó-Pap, 1983; Bernáth, 1984).

Ez a korai munka – bár terminológia híján nem nevezte magát közösségi tudománynak – lényegi elemeiben megfelelt annak: civilek bevonásával, szakmai irányítás mellett, közérdekű tudás létrehozására törekedett. Ugyanakkor az akkori forráskörnyezet, az információhoz való hozzáférés és az adatok feldolgozásának lehetőségei szükségszerűen korlátozottak voltak, ami a dokumentáció pontosságát és ellenőrizhetőségét is befolyásolta.

4.2 Kortárs könyvtári újraértelmezés

Ráday Mihály emlékére Budapest Főváros Önkormányzata Ráday Mihály-díjat⁹ alapított, amellyel évente a főváros épített örökségének megőrzéséért kiemelkedő munkát végző szakembereket és civileket ismerik el. A jelen projekt tudatosan ehhez

a történeti örökséghez kapcsolódik, ugyanakkor a kortárs digitális és módszertani környezetben értelmezi újra annak célkitűzéseit (2. ábra). A FSZEK projektjének fókuszterülete a Király utca Kiskörút és Nagykörút közötti szakasza, ahol mintegy hatvan épület kerül vizsgálat alá. A cél kettős: egyrészt pillanatkép készítése az épületek jelenlegi állapotáról és funkcióiról, másrészt az 1980-as évek elején rögzített adatokkal való összevetés lehetőségének megteremtése – azaz a változások dokumentálása.

The screenshot shows the website interface for the 'Ráday Mihály Emlékprojekt'. At the top, there is a logo for 'BUDAPEST ELEKTRONIKUS ARCHÍVUM' and a navigation menu with options like 'Kategóriák és gyűjtemények', 'Böngészés', 'Statistika', 'Rólunk', and 'Bejelentkezés'. A search bar is located on the right. Below the navigation, the page title 'Ráday Mihály Emlékprojekt' is displayed with a small image of a building. The main content area contains a detailed description of the project in Hungarian, mentioning the collection of historical data and the use of modern digital tools. Below the text, there is a 'Böngészés' (Browse) section with filters for 'Alkategóriák és gyűjtemények', 'Megjelenés dátuma szerint', 'Szerző szerint', 'Cím szerint', and 'Tárgyszó szerint'. At the bottom, it shows 'Gyűjtemények ebben a kategóriában' (Collections in this category) with a sub-section for 'Király utcai házak' (Royal Street houses) and a link to 'Rendezvények videók / fotók' (Events videos / photos).

2. ábra: A Ráday Mihály Emlékprojekt nyitóoldala a Budapest Elektronikus Archívum felületén

A projekt szakmai tanácsadója N. Kósa Judit Podmaniczky-díjas történész és újságíró volt, akinek kutatási területe Budapest története. Számos, a főváros múltját feldolgozó kötet szerzője, heti rendszerességgel publikál helytörténeti témájú cikkeket. A 2022-ben megjelent, *Nagykörút – Történelmi séta Pest főutcáján*¹⁰ című könyve elnyerte a Szép Magyar Könyv 2022 verseny ismeretterjesztő kategóriájának díját. N. Kósa Judit szakmai kapcsolatban állt Ráday Mihállyal, akivel közösen jegyezte a *Jelenetek a pesti utcán*¹¹ című kötetet. A Körúti Könyvtárral kialakított korábbi szakmai együttműködésére építve ebben a projektben is aktív szerepet vállalt: módszertani anyagot dolgozott ki az önkéntes kutatók számára, és egyéni konzultációk keretében segítette az adatbázisok használatát és az adathalmazokban való eligazodást.

A projekt egyik alapvető újdonsága a korábbi felméréshez képest, hogy a civil önkéntesek munkája nem elszigetelt adatgyűjtésként valósul meg, hanem *strukturált módszertani keretben*. N. Kósa Judit olyan oktatási anyagokat dolgozott ki a könyvtár számára, amelyek a forráskritikus kutatás alapjait, a digitális adatbázisok használatát, valamint az adatfelvétel és dokumentálás szempontjait egyaránt ismertetik. Ez a felkészítő anyag hivatott biztosítani, hogy az önkéntesek által gyűjtött anyagok összevethető, ellenőrizhető és hosszú távon is kutathatók legyenek.

A projekt megvalósítása során felmerült az a kérdés is, miként választhatók el egyértelműen az archív jellegű, korábbi kutatásokból származó anyagok és a jelenlegi adatgyűjtés eredményei. Ennek érdekében a könyvtár új digitális felületet fejlesztett, amely lehetővé teszi a két anyagcsoport világos elkülönítését. Ez a megoldás nemcsak az átláthatóságot növeli, hanem kutatómódszertani szempontból is fontos, hiszen egyértelművé teszi a különböző korszakokban keletkezett adatok státuszát és használhatóságát.

4.3 Partnerek és együttműködések

A projekt megvalósítása kiterjedt partnerségi hálóra épül. A FSZEK munkatársai mellett részt vesznek benne városvédő és civil szervezetek, a kapcsolódó kerületek önkormányzatai, felsőoktatási intézmények (építészeti és történeti képzések oktatói és

hallgatói), valamint közgyűjtemények is. Az önkéntes kutatók köre rendkívül heterogén: helyi lakosok, amatőr helytörténészek, egyetemi hallgatók, fotósok és könyvtárosok egyaránt bekapcsolódtak a munkába. Ez a sokszínűség egyszerre jelent kihívást és erőforrást, amelyet a könyvtár facilitátori szerepe tesz kezelhetővé.

4.4 A könyvtár szerepe és feladatai

A FSZEK szerepe a projektben többrétű. A könyvtár biztosítja mindazokat a nyomtatott és digitális forrásokat – például helytörténeti gyűjteményeket, adatbázisokat, levéltári segédleteket –, amelyek nélkül a kutatómunka nem lenne megvalósítható. Emellett technikai háttérrel nyújt az adatok rögzítéséhez: a projekt során keletkező fényképek, interjúk, leírások és metaadatok a könyvtár által üzemeltetett repozitóriumba kerülnek, ahol ellenőrzés után nyilvánosan hozzáférhetővé válnak.

Fontos elem a jogi és etikai keretek kialakítása is. A könyvtár gondoskodik az önkéntesekkel kötött megállapodásokról, az adatkezelési nyilatkozatokról és arról, hogy a feltöltött tartalmak megfeleljenek a vonatkozó adatvédelmi előírásoknak. Ezzel a FSZEK nemcsak a projekt résztvevőit védi, hanem a létrejövő adatbázis hosszú távú használhatóságát is biztosítja.

4.5 Állampolgári részvétel és kutatási feladatok

Az önkéntesek feladatai sokrétűek: az épületek külső és belső fotódokumentációja, kérdőíves felmérések és interjúk készítése a lakókkal, videós anyagok rögzítése, valamint a választott épület múltjának feltárása könyvtári és levéltári források segítségével. A részvétel nem merül ki a mechanikus adatgyűjtésben: az önkéntesek saját kutatási kérdésekkel, személyes motivációkkal is kapcsolódnak a projekthez, miközben a közös módszertani keret biztosítja az egységes feldolgozhatóságot.

A 2025 nyarán közzétett felhívásra 34 fő jelentkezett, közülük 24-en már korábban is a könyvtár aktív olvasói voltak (3. ábra). A résztvevők döntő többsége a nyugdíjas korosztályhoz tartozott, de jelen voltak a 45–60 év közötti aktív dolgozók is. A fiatal felnőttek alulreprezentáltak voltak: mindössze három egyetemista kapcsolódott be a munkába, egyikük kulturális antropológia szakos hallgatóként kifejezetten a kutatás módszertani dimenziója iránt érdeklődött. A nemek aránya kedvezőbb volt, mint amit a könyvtári rendezvényeken általában tapasztalni lehet: 26 nő és 8 férfi vett részt a projektben.

Ráday Mihály Emlékprojekt
Segítsd a kutatást, csatlakozz hozzánk önkéntesként!

A projektről

1982-ben Ráday Mihály felhívására több százan dokumentálták Budapest belvárosát, közből között a Király utcát. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár munkatársai a Te segítségével 2025-ben újra fel szeretnék térképezni a Király utca Kiskörútól Nagykörútig terjedő szakaszát, hogy lássuk, mi és hogyan változott az elmúlt 43 évben.

Téged keresünk, ha

- valós tapasztalatokat szereznél a kutatás, épületfotózás területén,
- szeretsz épületeket fotózni, és van hozzá megfelelő eszközöd (akár egy telefon),
- vállalod, hogy adatbázisunkba feltölöd a saját fotóidat, kutatásodat,
- az önkéntes munkára tudsz időt szakítani,
- vállalod, hogy e-mailben elérhető leszel.

Események, időpontok

- A Király utcát bemutató helytörténeli előadás a FSZEK Kőrösi Könyvtárában N. Késa Judit történelmi közreműködésével: 2025. június 4.
- Az önkéntesek jelentkezési határideje: 2025. szeptember 12.
- Tematikus workshopok, oktatás a kutatáshoz, fotózáshoz, adatbázisban kereséshez: 2025. szeptember 16., szeptember 23.
- A kutatás lebonyolításának ideje: 2025. október - december

Amiben számítunk rád

- épületfotózás, a részt vevő házak dokumentálása, adatbázisba való feltöltése,
- épület- és várostörténeli kutatás, a jelenlegi lakók történeteinek gyűjtése.

Ami mi adunk

- ingyenes beiratkozást a FSZEK-be és a szükséges adatbázisok elérését,
- oktatást a projektben való részvételhez,
- publikációs lehetőséget,
- önkéntes igazolványt a kutatáshoz,
- igazolható önkéntes munka és szakmai gyakorlati lehetőséget,
- részvételt egy izgalmas közösségi projektben,
- a jó érzést, hogy egy jó ügyet szolgálj.

További információ

Web: <https://fszek.hu/Entites/110/Events/0601raday>
Email: raday@fszek.hu
Jelentkezési lap:

3. ábra: A Ráday Mihály Emlékprojekt szórólapja (Forrás: FSZEK)

A kutatók elsősorban Terézváros és Erzsébetváros lakói közül kerültek ki, ami a helytörténeti tematika természetes következménye. Kivételt képeztek a Budapest100 mozgalom önkéntesei, akik a konkrét helyszíntől függetlenül, kifejezetten a kutatás lehetősége miatt csatlakoztak. Néhány résztvevő vidékről érkezett, ugyanakkor személyes kötődésük volt a vizsgált területhez, például gyermekkorukat Erzsébetvárosban töltötték. A kutatás 2025. október 1. és 2026. január 31. között zajlott.

4.6 Kimenetek és várható eredmények

A projekt egyik legfontosabb kimenete egy strukturált, kereshető várostörténeti adatbázis, amely fényképeket, térképeket, történeti leírásokat és interjúkat egyaránt tartalmaz. Emellett oktatási anyagok, módszertani leírások és publikációk készülnek, amelyek nemcsak a konkrét kutatás eredményeit rögzítik, hanem más könyvtárak számára is adaptálható mintát kínálnak. A projekt hosszabb távon alapot teremthet szakdolgozatok, tudományos dolgozatok és további helytörténeti kutatások számára.

4.7 Elkülönítés: örökség és innováció

A Ráday Mihály Emlékprojekt egyszerre tekinthető tisztelgésnek egy korábbi civil kezdeményezés előtt és kifejezetten kortárs könyvtári innovációnak. Míg a történeti előzmény elsősorban a civil elköteleződésre és a helyi tudás mozgósítására épült, addig a FSZEK által megvalósított projekt a könyvtári infrastruktúrát, a digitális eszközöket és a módszertani tudatosságot állítja a középpontba. A két réteg nem kioltja, hanem erősíti egymást: a múlt tapasztalata ad legitimitációt, a jelen könyvtári gyakorlata pedig fenntartható keretet a közösségi tudomány számára.

5. Kommunikáció, nyilvánosság és intézményi legitimitáció

A Ráday Mihály Emlékprojekt megvalósítása során a kommunikáció nem kísérő tevékenységként, hanem a közösségi tudományos működés egyik alapfeltételeként jelent meg. A projekt előkészítési szakaszában a könyvtár tudatosan törekedett arra, hogy a kutatás céljai, módszerei és várható hatásai már a kezdetektől átláthatóak legyenek az érintett szereplők számára.

Ennek részeként a FSZEK a projekt ötletéről és tervezett megvalósításáról előzetesen tájékoztatta a Király utca által érintett két kerületi önkormányzatot, lehetőséget teremtve a visszajelzésekre és az intézményi egyeztetésre. A könyvtár emellett már a tervezési fázisban kikérte elismert szakértők – építészek, várostörténészek, kutatók – véleményét, amely hozzájárult a módszertani keretek finomításához és a projekt szakmai megalapozottságához. Ez a lépés nemcsak szakmai kontrollt biztosított, hanem megerősítette a projekt legitimitását a helyi és szakmai közegben egyaránt.

Az önkéntesek bevonására irányuló kommunikáció több csatornán zajlott. A könyvtár a felhívást nyomtatott szórólapok formájában a helyszínen és a környéken terjesztette, valamint közzétette saját honlapján és eseménynaptárában. Emellett a projekt bemutatása a helyi, kerületi újságokban is megjelent (Csejtei, 2025), így nemcsak a könyvtár aktív használóit, hanem a tágabb helyi közösséget is elérte. Ez a többszörös megjelenés lehetővé tette, hogy az önkéntesek köre sokszínű legyen, és ne korlátozódjon kizárólag a könyvtári törzsközönségre.

A projekt kommunikációjának fontos elemei voltak az ismeretterjesztő és bevonó események is. N. Kósa Judit helytörténész előadásokat¹² tartott az érdeklődők számára a Király utca történetéről és a kutatás céljairól, amelyek egyszerre szolgálták a szakmai háttér megismertetését és a potenciális résztvevők motiválását. Ezek az alkalmak lehetőséget adtak kérdések megvitatására, személyes kapcsolatok kialakítására, valamint arra, hogy a közösségi tudomány ne elvont módszerként, hanem konkrét, átélhető kutatási folyamatként jelenjen meg.

A kommunikáció nem zárult le az adatgyűjtés megkezdésével. A projekt során rövid videók készülnek, amelyek egyrészt az egyes épületek történetét mutatják be, másrészt az önkéntesek személyes narratíváit rögzítik: miért kapcsolódtak be a kutatásba, hogyan élték meg a részvételt, és mit adott számukra a közös munka? Ezek a tartalmak nemcsak az eredmények bemutatását szolgálják, hanem hozzájárulnak ahhoz is, hogy a közösségi tudomány emberi, személyes dimenziója láthatóvá váljon.

A projekt egyes házakra vonatkozó bemutatásai¹³ – strukturált leírásokkal, képi és szöveges tartalmakkal – szintén a nyilvánosság számára készülnek, és a könyvtár által működtetett digitális repozitóriumban válnak elérhetővé. Ez a nyitottság biztosítja, hogy a közösségi tudományos munka eredményei nem zárt kutatási anyagként, hanem közösségi tudásként jelenjenek meg, amelyhez a helyi lakosok, kutatók és érdeklődők egyaránt hozzáférhetnek.

Összességében a Ráday Mihály Emlékprojekt kommunikációs gyakorlata azt mutatja, hogy a közösségi tudomány könyvtári megvalósítása csak akkor lehet hiteles és eredményes, ha az intézmény tudatosan építi fel a párbeszédet a helyi közösségekkel, a szakmai szereplőkkel és a nyilvánossággal. A kommunikáció ebben az értelemben nem pusztán tájékoztatás, hanem a részvétel, a bizalom és az intézményi legitimitáció egyik legfontosabb eszköze.

6. Kihívások, tanulságok és könyvtári relevancia

A Ráday Mihály Emlékprojekt megvalósítása során több olyan kihívás is azonosítható volt, amelyek túlmutatnak egyetlen konkrét kutatáson, és általános tanulságokkal szolgálnak a közösségi tudomány könyvtári alkalmazásához. Ezek a kihívások nem elsősorban technikai jellegűek, hanem a részvétel, a módszertani egységesség és az intézményi felelősség határterületein jelennek meg.

A projekt előkészítési szakasza egyben belső intézményi tanulási folyamatként is értelmezhető volt. Már a tervezés fázisában jól láthatóvá vált, hogy a közösségi tudomány könyvtári megvalósítása csak több szakterület szoros együttműködésével képzelhető el. Az informatikai terület már a koncepció kialakításától kezdve aktív szerepet vállalt a megvalósításban, nem csupán technikai támogatást nyújtva, hanem a módszertani és szervezési kérdések átgondolásában is részt véve. Hasonlóan fontos volt a jogi háttér közös kialakítása: a többkörös egyeztetések eredményeként az eredetileg tervezett, összetett szerződéses struktúra egy, a civil résztvevők számára is érthető és az intézmény számára is megfelelő, rövid nyilatkozattá egyszerűsödött. Ez a folyamat jól példázza, hogy a közösségi tudomány könyvtári kereteinek kialakítása nem előre adott sablonokra, hanem intézményi párbeszédre és kompromisszumokra épül.

6.1 Módszertani kihívások és kezelésük

Az egyik legfontosabb kérdés az önkéntesek eltérő tapasztalati és tudásszintjéből adódott. A projekt résztvevői között laikus érdeklődők, amatőr helytörténészek és felsőoktatásban tanuló hallgatók egyaránt jelen vannak, ami egyszerre gazdagítja és nehezíti a közös munkát. Ennek kezelésére a FSZEK tudatosan nem „szűkítette” a belépési küszöböt, hanem strukturált felkészítéssel, oktatási anyagokkal és folyamatos konzultációs lehetőségekkel teremtett közös alapot.

A résztvevők informatikai kompetenciái jelentős eltéréseket mutattak. Voltak olyan kutatók, akik számára az adatbázis-használat, a forráskutatás vagy a digitális források feltöltése nem jelentett nehézséget, míg mások alapszintű informatikai ismeretekkel sem rendelkeztek, ugyanakkor erős motivációval és helyismerettel kapcsolódtak be a projektbe. Ennek kezelése érdekében csoportos módszertani előadások mellett egyéni konzultációkra és személyre szabott segítségnyújtásra is szükség volt. Ez a differenciált támogatási forma hozzájárult ahhoz, hogy a részvétel valóban inkluzív maradjon.

Kiemelt tanulság, hogy a közösségi tudomány könyvtári környezetben nem működik módszertani keretek nélkül. A forráskritika, az adatfelvétel egységes szempontjai és az adatrögzítés szabályai nélkül az önkéntes munka gyorsan széttartóvá válna. A könyvtár szakmai koordinátorként lép fel: nem a tartalmi következtetéseket minősíti, hanem azt biztosítja, hogy az adatok megfeleljenek az előzetesen meghatározott formai és technikai elvárásoknak.

A projekt előrehaladtával világossá vált, hogy az eredeti elképzelések folyamatos finomításra szorulnak, és a gyakorlat több ponton felülírja az elméleti terveket. A könyvtár tudatosan rugalmas megközelítést alkalmazott: a módszertani előadások több alkalommal, eltérő hangsúlyokkal kerültek megtartásra, az informatikai bemutatók pedig a kezdeti csoportos alkalmak után kiscsoportos és egyéni konzultációkkal egészültek ki. Lehetőség nyílt személyes segítségkérésre is, amelyet a résztvevők aktívan igénybe vettek. Ez a közvetlen, elérhető támogatási forma jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy az önkéntesek ne maradjanak magukra a kutatási folyamat során, és megerősítette a könyvtár facilitátori szerepét.

6.2 Részvétel és elköteleződés

A projekt tapasztalatai megerősítik, hogy az állampolgári részvétel fenntarthatósága szorosan összefügg azzal, mennyire érzik az önkéntesek sajátjuknak a kutatást. A Ráday Mihály Emlékprojektben az egyéni épületválasztás, a személyes érdeklődés és a kutatási kérdések szabad megfogalmazása fontos motivációs tényező. Ugyanakkor ez a szabadság csak akkor vezet értékelhető eredményekhez, ha világos könyvtári keretek társulnak hozzá.

A projekt fontos hozadéka volt a résztvevők digitális kompetenciáinak fejlődése is. A civil kutatók megismerkedtek olyan adatbázisok használatával, mint az Arcanum, a Budapest Időgép, a Hungaricana vagy a Budapest Képtár, valamint megtanulták a könyvtár digitális repozitóriumába történő szöveg- és képfeltöltés gyakorlatát. Ezek az elsajátított készségek nemcsak a konkrét kutatási feladatokat segítették, hanem önálló sikerélményt is jelentettek a résztvevők számára, erősítve a tanulási folyamat iránti motivációjukat.

Tanulásként fogalmazható meg az is, hogy a közösségi tudomány könyvtári gyakorlata nem gyors folyamat. Az önkéntesek bevonása, felkészítése és támogatása idő- és munkaigényes, ami intézményi elköteleződést igényel. A FSZEK esetében ez a projekt már az előkészítés fázisában túlmutatott egy egyszeri programon: a cél kezdettől fogva az volt, hogy a keletkező tudás hosszú távon beépüljön a könyvtár szolgáltatási környezetébe. A könyvtár ennek megfelelően az eredetileg tervezett három hónapos kutatási és adatfeltöltési időszakot – különös tekintettel az ünnepi időszakra – rugalmasan meghosszabbította, elsősorban az adatbázis-hozzáférés biztosításával.

6.3 Adatkezelés, etika és intézményi felelősség

A projekt során külön hangsúlyt kapott az adatkezelés és az etikai kérdések tudatos kezelése. A lakókkal készített interjúk, a belső terek dokumentálása és a személyes történetek rögzítése mind olyan elemek, amelyek fokozott körültekintést igényelnek, különösen egy sűrűn lakott, vegyes funkciójú városi környezetben. A könyvtár ebben a folyamatban nem csupán technikai tárhelyet biztosít, hanem aktív felelősséget vállal a jogi és etikai keretek kialakításáért és betartatásáért is. Ennek részeként a projektben részt vevő önkéntesek egységes, azonosításra alkalmas kutatói igazolványt kaptak, amely egyértelművé tette jelenlétük célját és intézményi háttérét a lakók számára. A bizalom erősítését és a kutatási munka zavartalan megvalósítását szolgálta az is, hogy a vizsgált épületek társasházainak közös képviselői hivatalos levelet kaptak a könyvtár főigazgatójától, amelyben az intézmény tájékoztatta őket a projekt céljáról, és segítségüket kérte a lakók informálásában, valamint az épületbe való belépés megszervezésében. Ezek az intézkedések nem adminisztratív részletek, hanem a közösségi tudomány könyvtári megvalósításának alapvető elemei: azt jelzik, hogy a könyvtár a kutatás minden szakaszában felelősséget vállal a résztvevők védelméért, az érintettek tájékoztatásáért és a keletkező adatok etikus kezeléséért.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a könyvtár mint közvetítő intézmény különösen alkalmas erre a szerepre. A FSZEK által biztosított nyilatkozatok, adatkezelési szabályok és ellenőrzési pontok nem korlátozzák az önkéntesek munkáját, hanem biztonságos környezetet teremtenek mind a résztvevők, mind a későbbi felhasználók számára. Ez a fajta intézményi garancia alapvető feltétele annak, hogy a közösségi tudomány eredményei hosszú távon is használhatók legyenek.

Az intézményi felelősségvállalás a projekt során a keletkező tudás hosszú távú archiválására és hozzáférhetővé tételére is kiterjedt. A módszertani és ismeretterjesztő előadásokról felvételek készültek, amelyek a könyvtár digitális archívumában váltak visszanezhetővé, az előadásokhoz kapcsolódó prezentációs anyagokkal együtt. Ez a gyakorlat biztosítja, hogy a projekt során felhalmozott tudás nem kizárólag az aktuális résztvevők számára marad elérhető, hanem hosszabb távon is beépülhet a könyvtár tudáskörnyezetébe, és későbbi kutatások, képzések alapjául szolgálhat.

6.4 Könyvtári relevancia és best practice jelleg

A Ráday Mihály Emlékprojekt legfontosabb tanulsága könyvtári szempontból az, hogy a közösségi tudomány nem önálló szolgáltatásként, hanem integrált könyvtári gyakorlatként működik hatékonyan. A projekt egyszerre kapcsolódik a helytörténeti gyűjteményekhez, az információs és oktatási feladatokhoz, valamint a digitális tartalomszolgáltatáshoz. Ez a beágyazottság teszi lehetővé, hogy az eredmények a könyvtár hosszú távú tudáskészletének részeként jelenjenek meg.

A projekt best practice jellegét adja, hogy a projekt világosan meghatározott könyvtári szerepekre épít: facilitálás, oktatás, adatmenedzsment és közösségi közvetítés. Nem vállalja át a kutatók szerepét, de nem is hagyja magára az önkénteseket. Ez az egyensúly különösen fontos olyan intézmények számára, amelyek a közösségi tudományt nem kísérleti programként, hanem fenntartható működési modellként szeretnék alkalmazni.

7. Összegzés

A Ráday Mihály Emlékprojekt tapasztalatai alapján a közösségi tudomány könyvtári alkalmazása akkor működik eredményesen, ha:

- világos intézményi célok és keretek határozzák meg a részvételt,
- az önkéntesek felkészítése és támogatása a projekt szerves része,
- a könyvtár aktív, de nem domináns szereplőként van jelen,
- a keletkező adatok hosszú távú megőrzése és hozzáférhetősége biztosított.

Ezek a tanulságok nemcsak a FSZEK számára relevánsak, hanem más közkönyvtárak számára is iránymutatást adhatnak ahhoz, miként lehet a közösségi tudományt a könyvtári működés hiteles és fenntartható elemévé tenni.

8. Záró megjegyzések

A Ráday Mihály Emlékprojekt bemutatása azt példázza, hogy a közösségi tudomány a közkönyvtárak számára nem csupán módszertani lehetőség, hanem intézményi szerepfelfogás kérdése is. A projekt nem új tudományos területet kíván megnyitni, hanem azt mutatja meg, miként válhat a könyvtár olyan közvetítő téré, ahol a helyi tudás, az állampolgári részvétel és a szakmailag megalapozott kutatás egymást erősítik.

A FSZEK által megvalósított kezdeményezés egyik legfontosabb tanulsága, hogy a közösségi tudomány akkor működik fenntarthatóan könyvtári környezetben, ha nem válik elszigetelt projektté. A Ráday Mihály Emlékprojekt szorosan kapcsolódik a könyvtár meglévő gyűjteményeihez, oktatási és információszolgáltatási feladataihoz, valamint digitális infrastruktúrájához. Ez a beágyazottság biztosítja, hogy az önkéntesek munkája nem átmeneti aktivitásként, hanem hosszú távon hasznosuló, megőrzött és hozzáférhető tudásként jelenjen meg.

A projekt egyúttal rámutat arra is, hogy a közösségi tudomány könyvtári alkalmazása nem az intézményi szerepek elmosását jelenti. A könyvtár nem válik kutatóintézeté, és nem ruhazza át a szakmai felelősséget az önkéntesekre. Ellenkezőleg: világos kereteket, módszertani támogatást és etikai garanciákat biztosít, miközben teret ad az egyéni érdeklődésnek és a helyi közösségek bevonásának. Ez az egyensúly különösen fontos a kulturális örökség és a várostörténeti kutatások területén, ahol az adatok személyes kötődésekkel és élő emlékezetekkel fonódnak össze.

A Ráday Mihály Emlékprojekt tapasztalatai alapján a közösségi tudomány könyvtári gyakorlata tudatosan építkező, helyi viszonyokra érzékeny folyamat. Időt, szakmai jelenléte és intézményi elköteleződést igényel, ugyanakkor olyan többletértéket teremt, amely túlmutat az egyes kutatási eredményeken. Erősíti a könyvtár közösségi szerepét, fejleszti az állampolgári forráskritikus gondolkodást, és hozzájárul ahhoz, hogy a helyi múlt dokumentálása ellenőrizhető, hozzáférhető és megőrzött formában maradjon fenn.

A projekt hitelességének és relevanciájának fontos eleme a helyi beágyazottság. A kezdeményezés a FSZEK Körúti Könyvtárából indult, amely a Király utcához közeli, intenzíven használt városi térben működik. A Király utca sajátos városszerkezeti és társadalmi átmeneti térré különösen alkalmasnak bizonyult a közösségi tudomány könyvtári alkalmazására. Belső-Erzsébetváros nyugsgő, sokszor túlhasznált városi környezete és Belső-Terézváros elegánsabb, nagypolgári karaktere közötti átmenet nemcsak városszerkezeti sajátosságot jelent, hanem olyan társadalmi és kulturális feszültségeket is hordoz, amelyek különösen indokolttá teszik a dokumentálást, az összehasonlítást és a tudatos értelmezést. A Király utca ebben az értelemben nem pusztán kutatási helyszín, hanem maga is a projekt egyik aktív kontextuális eleme.

A Körúti Könyvtár mint stabil, közbizalmat élvező intézmény olyan közvetítő szerepet tölt be, amely egyszerre teszi lehetővé az állampolgári részvételt, a forráskritikus gondolkodás elsajátítását és a keletkező tudás hosszú távú megőrzését. A könyvtár jelenléte legitimitációt ad a kutatásnak, miközben biztonságos keretet biztosít a különböző motivációjú és tudásszintű résztvevők együttműködéséhez.

Fontos hangsúlyozni, hogy a 2025-ben indult projekt nem lezárt kutatási anyagként értelmezhető. A BEA felületén közzétett tartalmak bármikor bővíthetők, újabb kutatási eredmények integrálhatók. A létrejött adatbázis a későbbiekben helytörténetészek, egyetemi hallgatók és laikus kutatók számára is kiindulópontot jelenthet történeti, szociológiai vagy gazdaságtörténeti elemzésekhez.

A projekt során azonban nemcsak kutatási eredmények születtek, hanem egy közösség is formálódott. A résztvevők büszkék arra, hogy a kezdeményezés részesei lehetnek, és ez a közös identitás a projekt lezárásához közeledve is erőteljesen meg-

mutatkozott. Az egymásnak küldött személyes üzenetek és visszajelzések azt jelezték, hogy a közösségi tudomány könyvtári keretei között nem csupán adatgyűjtés, hanem kapcsolódás és közös gondolkodás is létrejött.

Összességében a bemutatott esettanulmány azt támasztja alá, hogy a közkönyvtár – megfelelő intézményi keretek között – hiteles és hatékony szereplője lehet a közösségi tudománynak. A FSZEK példája azt mutatja, hogy a citizen science nem kiegészítő tevékenység vagy alkalmi program, hanem a könyvtári küldetés kortárs újraértelmezésének egyik lehetséges és releváns útja: olyan módszertani és szemléleti keret, amely képes összekapcsolni a városi múlt feltárását, az állampolgári részvételt és a közgyűjteményi felelősséget egy élő, helyben gyökerező gyakorlatban. Mindez arra utal, hogy a Ráday Mihály Emlékprojekt nem lezárt kutatásként, hanem egy hosszabb távú, tovább építhető közösségi és intézményi folyamat részeként értelmezhető.

Jegyzetek

¹ Fortepan. Elérhető: <https://fortepan.hu/hu/> (Utolsó elérés: 2025. 12. 27.)

² Queens Memory Project. Elérhető: <https://www.queenslibrary.org/programs-activities/arts-culture/queens-memory-project> (Utolsó elérés: 2025. 12. 27.)

³ FamilySearch Indexing. Elérhető: https://www.familysearch.org/en/wiki/FamilySearch_Indexing (Utolsó elérés: 2025. 12. 27.)

⁴ Old Weather projekt. Elérhető: <https://www.oldweather.org/> (Utolsó elérés: 2025. 12. 27.)

⁵ Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár honlapja. Elérhető: <https://www.fszek.hu/> (Utolsó elérés: 2025. 12. 27.)

⁶ Budapest Elektronikus Archívum. Elérhető: <http://bea.fszek.hu> (Utolsó elérés: 2025. 01. 15.)

⁷ A tanulmány a projekt dokumentumain, intézményi adatokon és a megvalósítás során keletkezett beszámolókon alapul.

⁸ FSZEK Körúti Könyvtár. Elérhető: <https://fszek.hu/Entities/110> (Utolsó elérés 2025. 01. 15.)

⁹ A Ráday Mihály-díj Budapest Főváros Önkormányzata által 2022-ben alapított kitüntetés, amellyel „a főváros épített vagy természeti örökségének megőrzése érdekében végzett kiemelkedő munkásságot” ismernek el.

¹⁰ N. Kósa, J. (2022) *Nagykörút, Történelmi séta Pest főutcáján*, Városháza, Budapest. ISBN 978639669727

¹¹ Ráday, M. (1998) *Jelenetek egy pesti utcán*, Karinthy, Budapest. ISBN 9789638591104

¹² Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár: A Ráday Mihály Emlékprojekt előadásai – N. Kósa Judit. Elérhető: <https://dspace.fszek.hu/collections/9564bd39-5d69-4277-a6f1-6ae55a79d9c8> (Utolsó elérés: 2025. 01. 10.)

¹³ Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár: Ráday Mihály Emlékprojekt – egy épület dokumentációja. Elérhető: <https://dspace.fszek.hu/items/55be3df6-6d65-4ae5-be84-bfd887c3190c> (Utolsó elérés: 2025. 01. 10.)

Felhasznált és ajánlott források

Bernáth, L. (szerk.) (1984) *Adalékok a Belső-Terézváros történetéhez*, Okisz Labor, Budapest. ISBN 2310008239271

Csejtej, O. (2025) *Civilek tudományos munkában*, Terézváros, p. 14–15. <https://terezvaros.hu/hirek/civilek-tudomanyos-munkaban> (Utolsó elérés: 2026. 01. 10.)

Gaálné Kalydy, D. (2021) A közösségi tudomány. In: *Open Science: Nyílt tudomány magyar szemmel. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei = Publicationes Bibliothecae Academiae Scientiarum Hungaricae* (45/120), Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, Budapest, pp. 85–125. ISBN 978-963-7451-73-7

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (é. n.) *Ráday Mihály Emlékprojekt*. Elérhető: <https://bea.fszek.hu/handle/20.500.14711/66931> (Utolsó elérés: 2025. 01. 10.)

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár stratégiai terve 2021–2027 (2021) Elérhető: <https://fszek.hu/uploads/KRNLLnsXgKIHmav3UfxUqsp5XY3nCvua.pdf> (Utolsó elérés: 2025. 12. 27.)

Szabó-Pap, K. (szerk.) (1983) *Adalékok a Belső-Erzsébetváros történetéhez*, Budapesti Városszépítő Egyesület, Budapest. ISBN 2399976957370